

PRETTIG WONEN EN WERKEN IN MOLUKSE WIJKEN

In een tijd van grote sociaaleconomische veranderingen dat gepaard gaat met spanningen, onrust en onzekerheid op zowat alle niveaus in de samenleving zoeken velen naar alternatieven om hun bestaanszekerheid¹ veilig te stellen.

Buurt- of wijkbewoners gaan zich steeds meer organiseren om hun bestaansonzekerheid te verkleinen. Zo heb je nu in verschillende grote en middelgrote steden bewonerscoöperaties, die opgericht zijn om de veerkracht van de wijk of buurt te vergroten en tegelijk de leefomgeving te vergroenen².

Molukse wijkgemeenschappen zullen ook naar alternatieven moeten gaan zoeken om hun bestaanszekerheid zeker te stellen. Nu ziet men de noodzaak daarvan nog niet in, omdat de wijk als vangnet³ fungeert dat hen enige houvast biedt in onzekere tijden. Dat dit vangnet zijn functie door interne veranderingen kan verliezen is echter niet onwaarschijnlijk.

Het sociaal duurzaam maken⁴ van de Molukse wijken is daarom een reëel alternatief om de functie van de wijk als vangnet te behouden. Hoe ze daarmee een start kunnen maken, wordt in deze programmanieuwsbrief in hoofdlijnen beschreven.

Carel Usmany

LEREN VAN DE EERSTE MOLUKSE WIJKBEWONERS

De eerste generatie Molukkers die begin jaren zestig in de Molukse wijken kwamen wonen hadden bijna allemaal een klein moestuintje achter het huis. Sommigen hadden ook nog een paar kippen. Het verbouwen van je eigen groenten was nodig, omdat de weeklonen wat de vaders verdienden halverwege de week al op was. Dat de moeders tegen het einde van de week van elkaar een pakje boter, eieren, of een kopje bakolie lenen was heel gewoon.

Andere benodigdheden, zoals: wasmiddel, zeep, een pakje rijst of vlees in blik kochten ze op de pof bij een tante of oma in de straat, die een klein winkeltje in haar keldertje onder de trap had. Ook het brood kochten ze op de pof. Vers vlees was duur en werd amper gekocht. Wel vis, die voor meerdere gezinnen op de markt werd gekocht.

GROENTEN, FRUIT EN KRUIDEN ZELF VERBOUWEN

In grote of middelgrote Molukse wijken is er vaak voldoende groene ruimte beschikbaar om een moestuin met een kas aan te leggen, zoals op de foto hiernaast is te zien. Bij de kas kan ook een buurtwinkel worden gebouwd, waar de groenten, fruit en kruiden kunnen worden verkocht. Vaak zijn er ook voldoende groene stroken rondom de huizenblokken, kerk- en stichtingsgebouw waar fruitbomen kunnen worden geplant.

Het beheer en onderhoud van de groentetuin, kas en buurtwinkel kan het beste worden ondergebracht bij een bewonerscoöperatie, die een deskundige aantrekt om het teeltplan op te stellen en ook de uitvoering daarvan begeleid. Wijkbewoners kunnen op vrijwillige basis de moestuin en de fruitbomen onderhouden. Als tegenprestatie krijgen ze dan een deel van de oogst. De rest is voor de verkoop bestemd via de buurtwinkel.

Door bij de teelt van de groenten, fruit en kruiden geen kunstmest en pesticide te gebruiken kunnen de producten in de buurtwinkel als biologische geteelde producten worden verkocht.

Door ook zoveel mogelijk verspilling van water, energie en materialen tegen te gaan tijdens de teelt en bij het sorteren van de groenten en fruit voor de verkoop in de winkel werk je actief mee aan de realisatie van een sociaal duurzame wijk.

ELEKTRISCHE STROOM EN WARMTE ZELF BEHEREN

Een volgende stap in het vergroenen en duurzaam maken van de wijk is het zelf opwekken van de elektrische stroom en beheren van de PV-installatie. De bewonerscoöperatie kan samen met de bewoners een plan ontwikkelen en dat voorleggen aan de woningstichting of woningcorporatie en het betrokken energiebedrijf.

Bij het opwekken van elektrische stroom is het leasen van de PV-installatie een betere optie dan kopen. Leasen heeft namelijk het voordeel, dat je alleen de kosten betaald voor het gebruik van de PV-installatie. Het leasebedrijf is dan verantwoordelijk voor het onderhoud. In het leasecontract kan ook de periodiek te vervangen kleine materialen worden opgenomen.

Wijkbewoners betalen een vast, maandelijks basistarief aan de bewonerscoöperatie, en een toeslag op elk kWh dat ze meer gebruiken dan de basis kWh-grens. De bewonerscoöperatie zorgt dan voor de verdere afdracht aan het energiebedrijf.

¹ De ingrijpende gevolgen van bestaansonzekerheid omvat vijf leefgebieden: financiën, wonen, sociale relaties, lichamelijk en psychische gezondheid, werk en activiteiten. Movisie.nl. Zie: [Bestaanszekerheid onder druk | Movisie](#)

² Zie voor meer informatie, [Platform31 kennis- en netwerkorganisatie voor stad en regio - Vergroening en het omgevingsprogramma](#)

³ Zie het artikel van Bert van Vijfeijken 'De Molukse wijk als houvast',

10 november 2021, Goefrafie.nl

⁴ Zie: [flyer_pengayu-prauw-2.pdf \(pro-kumpulan.nl\)](#)

De levering van elektrische stroom voor andere doeleinden dan de huishouding kan beter via de buurtwinkel gebeuren. Je sluit dan bij de buurtwinkel een abonnement af om de accu van de elektrische auto, fiets of scooter op te laden. Door ook een fietswerkplaats en wasserette aan de buurtwinkel te koppelen kan deze als een MVO-onderneming opereren en personeel in dienst nemen.

Als de huizen ook aangesloten zijn op een warmtenet kan het aanbod van warmte voor de verwarming en tapwater op dezelfde wijze door de bewonerscoöperatie worden gerealiseerd.

De bewonerscoöperatie kan ook in overleg met de bewoners een kleine pelletketel⁵ leasen om de extra warmtebehoefte bij zeer koude dagen op te vangen. Door voor een pelletketel te kiezen dat naast warmte ook elektrische stroom kan opwekken, heb je de mogelijkheid om stroom op te wekken voor bijvoorbeeld het laden van de accu's voor de elektrische auto's en elektrische fietsen. De pellets dienen echter aan bepaalde keurmerken te voldoen, want bij de verbranding ontstaan (hoewel minder) fijne stofdeeltjes. Of zo'n pelletketel CO₂ neutraal is, daarover is men nog steeds over in discussie. Wel is het zo, dat de impact daarvan op het milieu aanmerkelijk minder zal zijn, omdat die alleen in de koude maanden in bedrijf is.

EEN SOCIAAL FONDS OPZETTEN

Een deel van de contributie van de deelnemers aan de bewonerscoöperatie en de inkomsten van de buurtwinkel kan bij een stichting voor goede doelen (ANBI) worden ondergebracht die een sociaal fonds beheert. Wijkbewoners die tijdelijk financiële steun nodig hebben voor bijvoorbeeld het betalen van de extra kosten voor (thuis)zorg kunnen dan een beroep doen op het sociale fonds evenals alleenstaande oudergezinnen die onvoldoende inkomen hebben om de eigen bijdrage voor kinderopvang te betalen.

SAMEN EEN GEDEELDE TOEKOMSTVISIE ONTWIKKELEN

De eerste generatie Molukkers, die begin jaren 60 in de voor hen speciaal gebouwde wijken kwamen wonen, waren genooddaakt om hun eigen vangnet te creëren om zo de gevolgen van hun bestaansonzekerheid enigszins op te vangen. Hoop op betere tijden ontlenden ze aan het geloof dat het verblijf in Nederland maar tijdelijk was en dat ze eens terug zouden keren naar een vrije republiek op de Molukken (RMS).

Na meer dan 70 jaar wonen nu vijf generatie Molukkers in de Molukse wijken. Iedere generatie heeft zijn eigen culturele en sociale contexten, schept haar/zijn eigen culturele inhoud (Rinsampessy)⁶. Dit geldt ook voor het RMS-ideaal, die voor de jongere generaties meer een identiteitskwes⁷ is geworden. Het zal daarom niet zo vreemd zijn dat de saamhorigheid onder hen mededoor de individualisering minder sterk is dan bij de oudere generatie, die zijn opgegroeid in een situatie zoals in het begin van dit artikel is

geschetst. De meeste onder hen hebben de periode waar saamhorigheid onder de wijkbewoners sterk was bewust meegemaakt. Daarom zien ze zich eerder als behoren tot een grote Molukse gemeenschap, waar het wonen in de wijk een deel van de Molukse cultuur in Nederland is. Een traditie die ze liefs voortgezet willen zien door de jongere generaties.

INFOBOX

GEMEENSCHAPPEN waar we bij horen kunnen ons helpen om effectiever te zijn. Ze vormen een belangrijk deel in ons persoonlijke welzijn. Ze zijn een bron van vele creatieve ideeën, vooral voor problemen die ontstaan vanwege ongelijkheid in macht en rijkdom. Zij kunnen zorgdragen voor het milieu waarin wij leven of schade daaraan toebrengen.

Gemeenschappen houden niet alleen oude banden en tradities in stand, ze veranderen en groeien ook. Soms dreigen economische of sociale druk deze oude banden tussen mensen te verbreken. Mensen komen ook op nieuwe manieren samen bij elkaar, ondernemen nieuwe activiteiten, maken nieuwe energie en hulpbronnen vrij en creëren nieuwe meer diverse gemeenschappen.

In de moderne wereld kan een persoon behoren tot vele verschillende gemeenschappen, afhankelijk van waar hij/ zij leeft, of van zijn/haar interesse of cultuur, of van de mensen die gemeenschappelijke problemen delen.

In gemeenschappen zijn enorme krachten te vinden, maar deze zijn niet zo op te bouwen. Vooral economische of snelle sociale veranderingen bemoeilijken dit proces.

Uiteindelijk gaat het om wat gemeenschappen zelf kunnen doen en wat zij zelf belangrijk vinden. Maar er moet wel iets dergelijks zijn op de achtergrond, zoals: een persoon of een organisatie om hen te helpen de dingen gedaan te krijgen, of waar men terecht kan voor advies of steun, of om de juiste vaardigheid te ontwikkelen.

Profielschets van een gemeenschap. Bron: Community Development Alliance Scotland

Het vergroenen en duurzaam maken van de wijk is daarom een reëel alternatief om deze traditie te behouden. Het biedt de wijkbewoners een perspectief om hun bestaanszekerheid veilig te stellen. Een eerste stap dat de wijkbewoners gezamenlijk moeten zetten, is op basis hiervan een gedeelde toekomstvisie⁸ ontwikkelen.

⁵ Zo'n kleine pelletketel kan bijvoorbeeld geïnstalleerd worden in de utiliteitsruimte van een kerk- of stichtingsgebouw. Dit heeft als voordeel dat de installatie ook kan voorzien in de warmtebehoefte van de kerk of stichting. Zie voor mogelijkheden: [Duurzaamheid - pelletketel.nl](#)

⁶ Rinsampessy, Elias (2018). *Waarden en normen in processen van culturele en sociale verandering*, [Samenvatting-Korte-notitie-van-de-lezingen-3.pdf \(pro-kumpulan.nl\)](#)

⁷ Het boek 'Role Models' van Ed Leatemia waarin het succesverhalen van 70 Molukkers wordt beschreven, die als voorbeelden zouden moeten fungeren voor de derde en vierde generatie Molukkers, is een recent voorbeeld van de veranderende situatie van Molukkers in Nederland

⁸ In de eerdere nieuwsbrieven is een veranderingsaanpak beschreven, die wijkbewoners samen met de wijkorganisaties kunnen gebruiken om een start met het veranderingsproces, zie: [Nieuwsbriefno-2 november-2018-2.pdf \(pro-kumpulan.nl\)](#) en [Nieuwsbriefno-1 oktober-2018.pdf \(pro-kumpulan.nl\)](#)